

KS Bedrift

ks-bedrift@ks.no

Deres ref.

Vår ref.
16/2326 EP HNY/bj

Dato
21.07.2016

FORSTÅElsen AV FINANSavTALELOven § 38 JF § 39 - ANMODNING OM UTTaleLSE ved betaling for varer eller tjenester

Vi viser til e-post 31. mars 2016 der Lovavdelingen bes vurdere om en gjenvinningsstasjon kan kreve gebyr fra privatpersoner som bruker kontanter ved betalingsoppgjøret for levering av avfall. Problemstillingen er etter vår vurdering ikke av en slik karakter at det tilsier en tolkningsuttalelse fra Lovavdelingen. Lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 38 og 39 b forutsetter at problemstillingen løses av partene ved avtale – samtidig som loven regulerer størrelsen på gebyr som kan kreves der gebyr er avtalt.

Finansavtaleloven kan ikke ved avtale fravikes til skade for en «forbruker», jf. finansavtaleloven § 2 første ledd første punktum. Forutsatt at den som betaler er en «forbruker», vil vi kort peke på følgende:

Finansavtaleloven § 39 b første ledd tredje punktum, som ble tilføyd ved lov 20. juni 2014 nr. 27 for å gjennomføre artikkel 19 i direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter, lyder slik:

«Dersom en betalingsmottaker krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument fra en forbruker, kan gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet.»

Utgangspunktet etter den alminnelige avtalefriheten er at betaleren og betalingsmottakeren står fritt til å avtale hvordan betaling skal skje, herunder hvorvidt det skal betales gebyr for bruk av betalingsinstrumenter, jf. Lovavdelingens uttalelse 8.

januar 2015 (snr. 14/7750)¹. Bestemmelsen som er gjengitt ovenfor innebærer en grense for størrelsen på det gebyret en betalingsmottaker krever for bruk et bestemt «betalingsinstrument», og kan karakteriseres både som en bestemmelse om prisregulering og som en bestemmelse om sensur av avtalevilkår.

«Betalingsinstrument» er definert i finansavtaleloven § 12 bokstav c som et: «personlig instrument eller sett av prosedyrer som er avtalt mellom kunden og institusjonen, og som kunden benytter for å iverksette en betalingsordre». I lovens forarbeider, Prop. 64 L (2013–2014) side 109, drøfter Justis- og beredskapsdepartementet hvorvidt kontanter er å anse som et «betalingsinstrument» i relasjon til § 39 b:

«Det har i Europakommisjonens arbeidsgruppe for gjennomføring av [forbrukerrettighets]direktivet vært drøftet hvordan artikkel 19 skal forstås i forbindelse med kontanter. På bakgrunn av drøftelsene i ekspertgruppen legger departementet til grunn at kontanter omfattes av begrepet «betalingsmiddel» i artikkel 19 og begrepet «betalingsinstrument» som er valgt ved den foreslåtte gjennomføringen i norsk rett.»

Kontanter er etter vår oppfatning – i samsvar med hva departementet uttalte i lovproposisjonen – et «betalingsinstrument» omfattet av finansavtaleloven § 39 b første ledd tredje punktum.

Et avtalt gebyr for bruk av kontanter som betalingsinstrument kan høyst svare til betalingsmottakerens «faktiske kostnader» ved bruken av det aktuelle betalingsinstrumentet. Vi viser til Prop. 64 L (2013–2014) punkt 5.3.5 og Lovavdelingens tolkningsuttalelse 8. januar 2015 (snr. 14/7755)² hvor det er redegjort nærmere for hva som menes med «faktiske kostnader». Vi legger til at betalingsmottakeren for øvrig skal opplyses om eventuelle gebyr før betalingstransaksjonen iverksettes, jf. finansavtaleloven § 39 b første ledd første punktum.

KS-bedrift viser i sin e-post til at Lovavdelingen tidligere har uttalt at adgangen til å kreve gebyr fra en forbruker som betaler med kontanter må vurderes etter finansavtaleloven § 38 med henvisning til Lovavdelingens uttalelse 20. oktober 2010 om adgangen til å kreve gebyr for kontant betaling på SAS Flybussen (saksnr. 2010/9914)³. Vi bemerker at uttalelsen nettopp forutsetter at det er adgang til å avtale gebyr ved bruk av kontanter, men at uttalelse samtidig bygger på rettstilstanden fra før størrelsen på tillatt gebyr ble særskilt regulert i finansavtaleloven § 39 b første ledd tredje punktum i

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-39-b-finansavtaleloven-39-b-adgangen-til-a-kreve-gebyr-for-betaling-med-kort-i-betalingsautomat-hos-fastlege/id2363574/>

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-39-b-finansavtaleloven-39-b-adgangen-til-a-kreve-gebyr-for-betaling-med-kort-i-betalingsautomat-hos-fastlege/id2363574/>

³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-38-tilleggsbetaling-ved-kontant-betal/id625948/>

forbindelse med gjennomføringen av direktiv 2011/831 EU om forbrukerrettigheter i norsk rett.

Med vennlig hilsen

Hans Kaiser
fung. lovrådgiver

Håkon Nyhus
førstekonsulent

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur